

Prezes

URZĘDU OCHRONY KONKURENCJI I KONSUMENTÓW
DELEGATURA URZĘDU OCHRONY KONKURENCJI I KONSUMENTÓW
W LUBLINIE

20-074 Lublin, ul. Spokojna 9a
Tel. (0-81) 532-35-31, 743-77-30, 532-54-48, Tel/Fax (0-81) 532-08-26
E-mail: lublin@uokik.gov.pl

Lublin, dnia 24 września 2001 roku

RLU-56S-11/185/01/MW

Decyzja RLU – 22/01

Na podstawie :

Art. 104 kpa w związku z art. 11 ust. 1 i art. 8 ust. 1 i 2 pkt 6 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. z 2000 r. Nr 122 poz. 1319) , po rozpoznaniu sprawy wszczętej na wniosek Spółdzielni Mieszkaniowej Lokatorsko – Własnościowej „Cukrownik” w Werbkowicach. przeciwko Gminie Werbkowice oraz Zakładowi Gospodarki Komunalnej w Werbkowicach. , Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów nie stwierdza stosowania przez Gminę Werbkowice i Zakład Gospodarki Komunalnej w Werbkowicach praktyki ograniczającej konkurencję, poprzez narzucanie gospodarstwom domowym i gminnym jednostkom organizacyjnym cen ścieków stanowiących uciążliwe warunki umowy przynoszące przedsiębiorcy nieuzasadnione korzyści .

Uzasadnienie

W dniu 15 marca 2001 r. Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów wszczął na wniosek Spółdzielni Mieszkaniowej Lokatorsko – Własnościowej „Cukrownik” w Werbkowicach (zwanej dalej Spółdzielnią Mieszkaniową) postępowanie administracyjne przeciwko Gminie Werbkowicach (zwanej dalej Gminą) reprezentowanej w postępowaniu przez Zarząd Gminy Werbkowice. i Komunalnemu Zakładowi Oczyszczania w Werbkowicach (zwanemu dalej Zakładem) w sprawie stosowania praktyk monopolistycznych , określonych w art. 5 ust. 1 pkt 6 oraz 7 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 14 lutego 1990 r. o przeciwdziałaniu praktykom monopolistycznym i ochronie interesów konsumentów (Dz. U. z 1999 r. Nr 52 poz. 547 ze zm.) .

Z treści wniosku wynika, że na podstawie Uchwały Nr 34/51/2000 Zarządu Gminy w W. , Komunalny Zakład Oczyszczania w Werbkowicach podniósł od dnia 1 stycznia 2001 r. opłatę za ścieki , i tak opłata ta dla gospodarstw domowych wzrosła do ceny 4,28 zł/ m³ + VAT . Wzrost ceny w stosunku do lat poprzednich wyniósł 42 % , co zdaniem wnioskodawców nie jest uzasadnione .

Moce przerobowe oczyszczalni ścieków wykorzystywane są w granicach 25 %. W założeniach powinna to być oczyszczalnia bezobsługowa

– tymczasem zatrudnia 12 osób. Ponieważ Spółdzielnia jest największym dostawcą ścieków w grupie gospodarstwa domowe - oznacza to , że jej mieszkańcy ponoszą główny koszt utrzymania oczyszczalni . W stosunku do gmin sąsiednich opłata za ścieki jest wyższa o 40 % . Wnioskodawcy zakwestionowali kalkulację ceny ścieków na 2001 r, twierdząc , że wzrost kosztów w poszczególnych pozycjach w stosunku do roku ubiegłego jest nieuzasadniony .

W odpowiedzi na wszczęcie postępowania Gmina Werbkowice i Komunalny Zakład Oczyszczania złożyli wyjaśnienia w sprawie . Wynika z nich , że Komunalny Zakład Oczyszczania jest samobilansującym się zakładem budżetowym , którego głównym rodzajem działalności – około 98,5 % stanowi oczyszczanie ścieków. Kalkulacja ceny ścieków na 2001 r. sporządzona została prawidłowo . Jej podstawą były koszty oczyszczania ścieków poniesione w 2000 r. Ponadto , w kalkulacji na 2001 r. uwzględniono poziom wzrostu kosztów i dzięki temu zabezpieczono niezbędne środki do prawidłowego funkcjonowania zakładu , a w szczególności na : wynagrodzenia , pochodne od wynagrodzeń , energię elektryczną, zakup materiałów, zakup usług , pozostałe. W kwestionowanej przez wnioskodawcę cenie wynikającej z zestawienia kosztów i ilości dostarczonych ścieków uwzględniona została dotacja gminna w wysokości 0,29 zł m³ . Znaczny wzrost cen ścieków w 2001 r. przedsiębiorca uzasadnia znacznym zmniejszeniem poziomu dotacji dla zakładu , natomiast duży narzut w pozycji kalkulacji „koszty ogólnozakładowe” wynika z kosztów kierowania i administrowania zakładem . Gmina Werbkowice i Komunalny Zakład Oczyszczania przedstawili kalkulację planowanych i kalkulację wynikowych kosztów oczyszczania ścieków za 2000 r. oraz kalkulację planowanych kosztów oczyszczania ścieków na 2001 r.

Według założeń techniczno –ekonomicznych przepustowość oczyszczalni ścieków w I etapie realizacji budowy wynosi 872 m³ / dobę , w II etapie 1090 m³/dobę (planowana rozbudowa w roku 2010). Aktualnie oczyszczalnia ścieków przyjmuje 220 m³ ścieków na dobę .

W toku postępowania weszła w życie nowa ustawa z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów , w związku z czym, organ antymonopolowy poinformował strony o zmianie podstawy prawnej toczącego się postępowania oraz kwalifikacji prawnej zarzutów . Postępowanie od dnia 1 kwietnia 2001 r. toczyło się pod kątem naruszenia art. 8 ust. 1 i ust. 2 pkt 6 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Organ antymonopolowy ustalił i zważył co następuje :

Komunalny Zakład Oczyszczania jest samorządowym zakładem budżetowym Gminy Werbkowice, powołanym w 1995 r. Zakład został powołany w celu świadczenia usług komunalnych w zakresie gospodarki ściekowej, wodnej, odpadów stałych oraz prac porządkowych w Gminie Werbkowice.

Powodem wystąpienia do Prezesa Urzędu Konkurencji i Konsumentów z wnioskiem o wszczęcie postępowania przeciwko Gminie Werbkowice i Komunalnemu Zakładowi Oczyszczania było zakwestionowanie przez dostawców ścieków z grupy gospodarstwa domowe wprowadzonych od dnia 1 stycznia 2001 r. nowych opłat za usługę odbioru ścieków.

Podstawą prawną ustalania opłat za odprowadzanie ścieków do urządzeń komunalnych, w tym do oczyszczalni ścieków, są przepisy art. 4 ustawy z dnia 20 grudnia 1996 r. o gospodarce komunalnej (Dz. U. z 1997 r. Nr 9 poz. 43 ze zm.).

Zgodnie z w/w ustawą Rada Gminy (lub Zarząd Gminy) postanawia o wysokości cen i opłat albo o sposobie ustalania cen i opłat za usługi komunalne o charakterze użyteczności publicznej oraz za korzystanie z samorządowych obiektów i urządzeń użyteczności publicznej.

Wykorzystując swoje ustawowe uprawnienia Zarząd Gminy w Werbkowicach Uchwałą Nr 34/51/2000 ustalił obowiązujące od dnia 1 stycznia 2001 r. nowe ceny ścieków, i tak cena ścieków dla gospodarstw domowych i jednostek organizacyjnych gminy wynosiła 4,57 zł/m³ z VAT, a cena ścieków przemysłowych wynosiła 7,63 zł/m³ z VAT.

W stosunku do jednego dostawcy ścieków - Cukrownik „Werbkowice” stosowana jest opłata za ścieki w wysokości 50% stawki ustalonej za 1m³ ścieków. Zasada taka stanowić ma rekompensatę za poniesienie przez Cukrownię kosztów budowy oczyszczalni i obowiązywać ma przez 20 lat od dnia podpisania umowy o dostawę ścieków tj od 12.02. 1996 r.

Rada Gminy W. Uchwałą Nr XXVI/182/2000 z dnia 29 grudnia 2000 r. uchwaliła budżet Gminy na rok 2001, w którym przewidziała dotację przedmiotową dla zakładu budżetowego lub gospodarstwa pomocniczego w dziale 900- gospodarka komunalna i ochrona środowiska w wysokości 20 000 zł. Dotacja przeznaczona została na dopłaty do ceny ścieków wg stawki jednostkowej do 1m³ ścieków w wysokości 0,29 zł dla dostawców ścieków z grupy „gospodarstwa domowe i gminne jednostki organizacyjne”.

Organ antymonopolowy ustalił, że na dzień 30 czerwca 2001 r. kwota dotacji została przekazana na rachunek KZO i wykorzystana w całości na dopłaty do ceny ścieków.

Pismem z dnia 19. 07. 2001 r. Zarząd Gminy W. poinformował organ antymonopolowy, że Uchwałą Zarządu Gminy Nr 23/2001 z dnia 16 lipca 2001 r. ujednolicona została dla wszystkich odbiorców cena za ścieki wprowadzane

do urządzeń kanalizacyjnych eksploatowanych przez Komunalny Zakład Oczyszczania do wysokości $4,28 \text{ zł/m}^3 + \text{VAT}$.

Dla oceny prawidłowości sporządzonej kalkulacji na 2001 r. organ antymonopolowy zwrócił się do Regionalnej Izby Obrachunkowej w Lublinie (zwanej dalej RIO) celem dokonania w Komunalnym Zakładzie Oczyszczania w W. doraźnej kontroli gospodarki finansowej przedsiębiorcy . Kontrola została przeprowadzona w dniach 28 czerwca do 6 lipca 2001 r. , a protokół z kontroli stanowi podstawę oceny prawnej dokonanej przez Prezesa UOK i K. Kontrola dotyczyła gospodarki finansowej Komunalnego Zakładu Oczyszczania w latach 2000 i 2001 r.

Ustalenia dokonane na podstawie w/w protokołu są następujące :

1. Analiza zakładowego planu kont KZO wprowadzonego do stosowania z dniem 11 czerwca 1996 r. wykazała :

- prawidłowe zasady funkcjonowania następujących kont syntetycznych (księgi głównej) :071 „Umorzenie środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych”, 072 „Umorzenie pozostałych środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych” , 400 „ Koszty wg rodzajów” oraz 800 „fundusz jednostki” ;
- że rachunek kosztów prawidłowo prowadzony jest w układzie rodzajowym, tj. koszty są ewidencjonowane tylko na koncie 400 „Koszty wg rodzajów”;
- prawidłowe zasady ewidencjonowania dotacji otrzymywanych z budżetu gminy.

2. Analiza ewidencji analitycznej kosztów działalności KZO wykazała , że jest ona prowadzona z wyodrębnieniem poszczególnych typów działalności , czyli w sposób pozwalający na ustalenie kosztów działalności poniesionych:

- w przypadku roku 2000 na : oczyszczanie ścieków , dostawę wody z komunalnego urządzenia w Gozdowie, obsługę wozu asenizacyjnego, oraz wykonywanie prac porządkowych na terenie gminy W. ,
- w przypadku roku 2001 na : oczyszczanie ścieków oraz dostawę wody z komunalnego urządzenia w Gozdowie,

a także w układzie umożliwiającym prawidłowe ustalenie kosztów poniesionych na :

- obsługę wozu asenizacyjnego,
- sprawowanie zarządu (koszty zarządu) KZO .

3. Analiza dowodów źródłowych dokumentujących koszty działalności, poniesione w roku obrotowym 2000 wykazała , że

- wszystkie spełniają wymogi określone w art. 21 ust. 1 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (DZ. U. Nr 121, poz. 591 ze zm) ;

- w dokumentacji podstawowych czynności (dot. zamówień publicznych o szacunkowej wartości poniżej 30.000 ECU) wskazano - stosownie do obowiązku określonego w przepisach art. 26 ust. 1 w związku z art. 25 ust. 1 pkt. 9 ustawy z dnia 10 czerwca 1994 r. o zamówieniach publicznych (DzU. z 1998 r. Nr 119 poz. 773 ze zm .) zasadny powód zastosowania innego trybu niż przetarg nieograniczony ;
- wszystkie koszty mają charakter uzasadniony, czyli dotyczą one działalności KZO- dotyczy to w szczególności wynagrodzeń pracowników KZO;
- wszystkie koszty działalności zostały prawidłowo zakwalifikowane w ewidencji analitycznej tych kosztów do właściwego typu działalności oraz do kosztów zarządu. Wynik kontroli stwierdził nieprawidłowość w postaci ujęcia w kalkulacji kosztów oczyszczania ścieków 100 % zakupionej energii elektrycznej , gdy tymczasem energia ta zużywana jest również w biurze KZO – czyli powinna być częściowo rozliczona w kosztach zarządu . W opinii RIO nieprawidłowość ta nie miała wpływu na wynik kalkulacji kosztów oczyszczania .

4. Analiza wynagrodzeń wszystkich pracowników KZO – poprzez analizę akt osobowych , list płac oraz ewidencji księgowej - wykazała , że zostały one ustalone , naliczone i wypłacone prawidłowo.

Liczba pracowników zatrudnionych bezpośrednio przy obsłudze oczyszczalni wynika z instrukcji jej obsługi oraz z pkt 1 i 2 załącznika do rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 28 maja 1996 r. w sprawie rodzaju prac , które powinny być wykonywane przez co najmniej dwie osoby (Dz. U. Nr 62 poz. 288) .

5. Opłata za ścieki na 2001 r. ustalona została na podstawie kalkulacji kosztów planowanych na 2001 r. i wynikowych kosztów oczyszczania ścieków oraz opłat za odprowadzanie ścieków do urzędów komunalnych w 2000 r. w dwóch układach : dla gospodarstw domowych i jednostek organizacyjnych gminy oraz dla pozostałych podmiotów . Opłata za ścieki od dostawców z grupy gospodarstwa domowe i gminne jednostki organizacyjne wynosiła 3 zł/m³ , zaś od pozostałych 6 zł/m³ (bez VAT) .

Szczegółowej analizie RIO w związku z powyższym , poddano kalkulację planowanych jak i wynikowych kosztów oczyszczania ścieków za 2000 r. , łącznie z całością dokumentacji księgowej za 2000 r. W wyniku tej analizy – po porównaniu danych ujętych stanowiących podstawę jej sporządzenia z danymi ujętymi w prawidłowo prowadzonej ewidencji księgowej kosztów działalności - RIO stwierdził , że:

- techniczny koszt wytworzenia dla grupy „gospodarstwa domowe i gminne jednostki organizacyjne” ustalony został prawidłowo na kwotę 208 974 co z kosztami zarządu stanowi rzeczywisty koszt wytworzenia - 278 167 zł , dla grupy „pozostali odbiorcy” 339 252 zł ;
- rzeczywisty jednostkowy koszt oczyszczenia 1m³ ścieków (bez uwzględnienia dotacji z budżetu gminy) dla gospodarstw domowych i

- gminnych jednostek organizacyjnych został ustalony prawidłowo w kwocie 3,56 zł . Ten sam koszt dla grupy „pozostali dostawcy” ustalono na 4,34 zł/m³ (po dodaniu kosztu amortyzacji) .

Do sporządzenia kalkulacji ceny jednostkowej przyjęto rzeczywistą ilość oczyszczonych ścieków tj. 78 184 m³.

Oplata za ścieki na 2001 r .dla wszystkich dostawców ścieków ustalona została na podstawie planowanych kosztów jednostkowych oraz kosztów wynikowych za 2000 r. wykonanych w dwóch układach :dla gospodarstw domowych i gminnych jednostek organizacyjnych oraz dla pozostałych podmiotów . Analiza w/w kalkulacji wykazała , że :

- w odniesieniu do kalkulacji planowanego technicznego kosztu oczyszczania 1m³ ścieków odprowadzanych przez gospodarstwa domowe i jednostki organizacyjne gminy w roku 2001 planowany techniczny koszt wytworzenia ustalony został w oparciu o koszty wykonane w 2000 r. (zostały one prawidłowo wykazane w ewidencji księgowej KZO) , tj. zostały one powiększone o uzasadniony wskaźnik wzrostu w stosunku do wykonania w roku 2000 , i tak :
- wynagrodzenia osobowe pracowników wzrosły o 19,68 % - przy czym wzrost wynagrodzeń brutto zaplanowano na 10 % , pozostałe to dodatki za wysługę lat , nagrody jubileuszowe;
- nagrody i wydatki nie zaliczone do wynagrodzeń wzrosły o 35,73 % ;
- dodatkowe wynagrodzenie roczne wzrosło o 27,51 %;
- składki na ubezpieczenie społeczne wzrosły o 18,74 %;
- składki na Fundusz Pracy wzrosły o 22,33 %;
- koszt zakupu materiałów i wyposażenia spadł o 37,8 %;
- zakup energii wzrósł o 17,21 % ;
- zakup usług remontowych wzrósł o 78,3 % - uzasadniony koniecznością okresowego- 5 letniego przeglądu pomp w oczyszczalni ;
- zakup pozostałych usług wzrost o 13 % ;
- podróże służbowe krajowe – spadek o 16,53 %;
- różne opłaty i składki wzrost o 100 %;
- równowartość odpisu za ZFŚS – wzrost o 14,79 %.

Zatem, łączny planowany techniczny koszt wytworzenia dla tej grupy dostawców ścieków ustalono w kwocie 259.595 zł , co oznacza wzrost w stosunku do planowanego technicznego kosztu wytworzenia ogółem na rok 2000 o 18, 1 % , zaś w stosunku do wykonanego technicznego kosztu wytworzenia w roku 2000 r. wzrost o 24,22 % . Ogólny koszt wytworzenia ustalono w kwocie 343.890 zł , na który składa się techniczny koszt wytworzenia powiększony o planowane koszty zarządu w kwocie 84. 295 zł (wzrost w stosunku do wykonanego w roku 2000 o 21,83 %) . Koszty zarządu

przypadające na oczyszczanie ścieków zostały wyliczone prawidłowym wskaźnikiem.

Do kalkulacji przyjęto 75 264 jednostki kalkulacyjne (planowana ilość oczyszczonych ścieków) . Jest to mniejsza ilość ścieków niż w roku ubiegłym , a wynika to ze zmniejszającej się tendencji ilości ścieków odprowadzanych do urzędzeń komunalnych.

Planowany koszt oczyszczenia jednostki kalkulacyjnej 1m^3 ścieków ustalono na rok 2001 r. w kwocie 4,57 zł .

Podsumowując , kalkulacja jednostkowa kosztów oczyszczania 1m^3 ścieków , w świetle przeprowadzonej kontroli , jest prawidłowa i nie budzi żadnych zastrzeżeń .

W odniesieniu do kalkulacji planowanego kosztu oczyszczania 1m^3 ścieków , odprowadzanych przez pozostałe podmioty w roku 2001 przyjęto planowany koszt ogólny wytworzenia w kwocie 343. 890 zł , czyli jednostkowy koszt oczyszczania jest taki sam jak w grupie pierwszej i wynosi 4,57 zł / m^3 .

W/w kwotę powiększono w sposób uzasadniony prawnie i kosztowo o amortyzację (koszt) w kwocie 54.308 zł ., oraz przyjęto 75.264 jednostki kalkulacyjne. Zatem zaplanowany na rok 2001 koszt oczyszczania 1m^3 ścieków dla grupy” pozostali dostawcy” wyniósł 5,29 zł .

Podstawą opłaty za ścieki ustalonej Uchwałą Nr 34/51 / 2000 Zarządu Gminy w Werbkowicach z dnia 03. 12. 2000 r był :

- koszt jednostkowy z kalkulacji w kwocie 4,57 zł/ m^3 pomniejszony o dotację z budżetu gminy w wysokości 0,29 zł / m^3 , co daje kwotę 4,28 zł . Kwotę tą powiększono o podatek VAT w wysokości 0,30 zł , czyli **kwotę 4,58 zł/ m^3** obciążono gospodarstwa domowe i jednostki organizacyjne gminy .
- jednostkowy koszt z kalkulacji oczyszczania ścieków dla grupy „pozostali dostawcy” tj.5,29 zł powiększono o 35 % - narzut zysku , co daje kwotę 7,14 zł/ m^3 , oraz powiększono o podatek VAT , co daje **kwotę 7,64 zł / m^3** i taką kwotę obciążono za dostawę ścieków grupę „pozostali dostawcy” .

W konkluzji RIO , w punktu widzenia rachunkowości opłaty powyższe skalkulowane została prawidłowo , Rada Gminy i Zarząd Gminy – w ramach uprawnień władzy samorządowej mogły ująć narzut zysku w opłacie za odprowadzanie ścieków do urzędzeń komunalnych .

Natomiast, zastrzeżenia RIO dotyczyły:

- dotowania przez Radę Gminy opłat za odprowadzanie ścieków w kwocie 0,29 zł/ m^3 wyłącznie jednej grupy odbiorców tj. gospodarstw domowych i

jednostek organizacyjnych gminy . Pominięcie przy rozdziale dotacji grupy „pozostałych dostawców ścieków” pozostaje w sprzeczności z art. 69 ust. 4 pkt 3 ustawy o finansach publicznych;

- nieujmowania w kalkulacji kosztów w odniesieniu do ścieków odprowadzanych przez gospodarstwa domowe i jednostki organizacyjne gminy wartości umorzenia środków trwałych (amortyzacji);
- doliczania do opłaty za odprowadzanie ścieków dla pozostałych podmiotów narzutu zysku , a nie doliczanie go do tej opłaty dla gospodarstw domowych i jednostek organizacyjnych gminy .

W opinii RIO, powyższy sposób ustalania opłat za odprowadzane ścieki prowadzi do niedopuszczalnego , podmiotowego różnicowania tych opłat w sytuacji , gdy nie istnieją arytmetycznie wyliczone różnice w kosztach oczyszczania ścieków przez obydwie grupy odbiorców .

W konsekwencji powyższych ustaleń RIO , Uchwałą Zarządu Gminy Werbkowice z dnia 16 lipca 2001 r. ujednolicono opłaty za odprowadzanie ścieków do wysokości 4,28 zł/m³ + VAT.

Prezes UOK i K ustalił ponadto , że grupa „gospodarstwa domowe i gminne jednostki organizacyjne” dostarcza 80,16 % ścieków , a w tej grupie wnioskodawca jest zdecydowanie największym dostawcą . Grupa pozostałych dostawców dostarcza 19,84 % ścieków, przy czym największym dostawcą jest Cukrownia „Werbkowice ” .

Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów zważył , co następuje :

Wnioskodawca niniejszego postępowania – Spółdzielnia Mieszkaniowo-Własnościowa „Cukrownik” w Werbkowicach w rozumieniu art. 84. ust. 1 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów jest przedsiębiorcą , a więc żądając wszczęcia postępowania administracyjnego na podstawie cyt. wyżej ustawy musi wykazać swój interes prawny . Kwestionując wysokość podwyżki opłat za ścieki wprowadzone od 1 stycznia 2001 r. przez Komunalny Zakład Oczyszczania w Werbkowicach dla grupy odbiorców „gospodarstwa domowe i gminne jednostki organizacyjne” niewątpliwie posiadała w tym interes prawny . Jednakże interes prawny Spółdzielni Mieszkaniowej wyrażony w treści wniosku o wszczęcie postępowania determinuje zakres rozpatrywania sprawy przez organ antymonopolowy , a przede wszystkim treść decyzji , która dotyczyć może jedynie zakresu interesu prawnego wnioskodawcy .

Mając powyższe na względzie przedmiotem oceny Prezesa UOKiK jest wysokość opłat za odprowadzanie ścieków pobierana od grupy „gospodarstwa domowe i gminne jednostki organizacyjne” pod kątem naruszenia przez Gminę Werbkowice i Komunalny Zakład Oczyszczania w Werbkowicach przepisu art. 8 ust. 1 i art. 8 ust. 2 pkt 6 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów .

Zgodnie z treścią w/w przepisu zakazane jest nadużywanie pozycji dominującej na rynku właściwym przez jednego lub kilku przedsiębiorców (art. 8 ust. 1) . Nadużywanie pozycji dominującej polega w szczególności na narzucaniu przez przedsiębiorcę uciążliwych warunków umów , przynoszących mu nieuzasadnione korzyści (art. 8 ust. 2 pkt 6) .

Aby wypełniona została dyspozycja w/w przepisu spełnione muszą być łącznie trzy przesłanki :

- narzucenie warunków umowy,
- uciążliwy charakter warunków umowy .
- ociążnięcie przez przedsiębiorcę nieuzasadnionych korzyści .

Do analizy działań Gminy Werbkowice i Komunalnego Zakładu Oczyszczania w Werbkowicach pod kątem stosowania w/w praktyk istotne jest zdefiniowanie dla potrzeb niniejszej sprawy pojęcia rynku . Na rynku bowiem ujawniają się praktyki ograniczające konkurencję .

Rynkiem relewantnym w przedmiotowej sprawie jest rynek odbioru ścieków na terenie Gminy Werbkowice . Na tak wyznaczonym rynku Gmina Werbkowice pełni funkcję decydenta posiadając ustawowe kompetencje do ustalania opłat , w tym opłat za wodę i ścieki wprowadzane do gminnych urządzeń kanalizacyjnych.. Komunalny Zakład Oczyszczania – przedsiębiorca pełniący funkcję odbiorcy ścieków eksploatuje 80 % w/w sieci kanalizacyjnej oraz oczyszczalnię ścieków. Odbiór ścieków dokonuje się więc w oparciu o monopol sieciowy , a pozycja monopolistyczna jest kwalifikowaną postacią wobec pozycji dominującej w rozumieniu art. 4 pkt. 9 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów .

Opłata za ścieki stanowi ekwiwalent świadczenia odbiorcy ścieków za usługę wykonywaną w ramach umowy na odprowadzanie i przyjęcie ścieków , ma w związku z tym charakter ceny w rozumieniu art. 4 pkt 7 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów , co oznacza , że jej wysokość podlega ocenie w trybie w/w ustawy .

Posiadanie przez przedsiębiorcę pozycji monopolistycznej, ani też dominującej nie jest jednak zabronione przepisami ; sankcjonowaniu w trybie ustawy o przeciwdziałaniu /.../ podlega jedynie niezgodne z prawem nadużywanie posiadanej przez podmiot pozycji rynkowej .

Z racji posiadanej pozycji można przyjąć (art. 231 k.p.c.) , iż kontrahenci Komunalnego Zakładu Oczyszczania są od niego uzależnieni i w stosunkach

umownych funkcjonują na nierównoprawnej pozycji . Innymi słowy, odbiorca ścieków może swoim kontrahentom jednostronnie dyktować warunki umowy – w tym również wysokość opłat - a ci zmuszeni są je przyjąć , gdyż nie mają alternatywnych możliwości zaspokajania swoich potrzeb .

Za uciążliwy warunek umowy należy uznać każdy warunek oznaczający dla jednej ze stron ciężar większy od powszechnie występujących w stosunkach danego rodzaju . Należy więc rozważyć, czy w hipotetycznych warunkach istnienia wolnej konkurencji i tym samym swobody kształtowania przez obie strony treści umowy , Spółdzielnia Mieszkaniowa byłby w stanie wynegocjować kwestionowane postanowienia umowy na zasadach korzystniejszych , przy zachowaniu zasady ekwiwalentności . W orzecznictwie antymonopolowym ukształtował się pogląd , że narzucenie kontrahentowi warunków umowy zakładającej nieekwiwalentność świadczenia monopolisty wobec świadczenia drugiej strony stanowi przejaw narzucania uciążliwych warunków umowy , i tym samym stanowi praktykę, o której mowa w art. 8 ust. 2 pkt 6 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów – również wyrok S.A. z dnia 10.02. 1999 r. sygn . akt XVII Ama 93/98 . Innymi słowy świadczenie jednej ze stron umowy, której treść mieści się w granicach prawem dozwolonej swobody kontraktowej stron w świetle art. 353 1 KC , musi być odpowiednikiem świadczenia drugiej strony – tak w rozumieniu funkcjonalnym jak i ekonomicznym – zgodnie z przepisami o wykonaniu umów wzajemnych – art. 487 KC Par. 1 i 2 KC.

W konkluzji powyższego, cena ekwiwalentna wobec wartości świadczenia to cena , która wynika z uzasadnionych i udokumentowanych kosztów tego świadczenia .

Cena ta może być powiększona o zysk przedsiębiorcy .

W ocenie Prezesa UOKiK – w świetle zebranego materiału dowodowego kalkulacja ceny jednostkowej 1 m³ ścieków w wysokości 4, 57 zł sporządzona została prawidłowo i rzetelnie . Nie potwierdziły się zarzuty wnioskodawcy dotyczące nieprawidłowości - tak przy ustalaniu kosztów odprowadzania ścieków jak i przy sporządzaniu dokumentacji . W kontekście powyższej analizy podwyżka opłaty za odprowadzanie ścieków dla grupy gospodarstwa domowe i gminne jednostki organizacyjne od 1 stycznia 2001 r. była uzasadniona .

Dokonując następnie analizy wysokości opłaty pobieranej za odprowadzanie ścieków od gospodarstw domowych i jednostek organizacyjnych gminy w wysokości 4,28 zł/m³ (z VAT 4,58 zł/ m³) w kontekście w/w kalkulacji ceny jednostkowej odprowadzanych ścieków tj . 4,57 zł/ m³ nieuzasadnione jest twierdzenie , że w/w opłata jest nieekwiwalentna , a więc , że stanowi uciążliwy warunek umowy .

Osiągane przez przedsiębiorcę nieuzasadnione korzyści są odpowiednikiem uciążliwych warunków umów narzuconych kontrahentowi . W relacjach ekwiwalentności świadczeń nieuzasadnione korzyści oznaczają sytuację korzystniejszą od powszechnie przyjętych w stosunkach danego rodzaju . Nieuzasadnione korzyści powinny być osiągnięte kosztem kontrahenta i pozostawać w normalnym związku przyczynowym z narzuconymi kontrahentowi uciążliwymi warunkami umowy .

Skoro przedmiotowe opłaty nie stanowią uciążliwego warunku umowy , nie mogą również przynosić bezpodstawnych korzyści Komunalnemu Zakładowi Oczyszczania .

W świetle powyższego zarzuty dotyczące stosowania przez Gminę Werbkowice i Komunalny Zakład Oczyszczania - w zakresie opłat za odprowadzanie ścieków pobieranych od grupy gospodarstwa domowe i jednostki organizacyjne - praktyk ograniczających konkurencję są bezpodstawne .

Dodać należy , że sformułowane w protokole RIO zarzuty dotyczące ustalania opłat za ścieki dotyczą bezpodstawnego różnicowania opłat za ścieki na dwie grupy dostawców . Zróżnicowanie cen ma w przedmiotowej sprawie charakter dyskryminujący , gdyż grupa dostawców obciążona opłatą za ścieki w wysokości 7,64 zł/ m³ ponosi pełne koszty amortyzacji oraz jedynie tej grupie dostawców ścieków dodano do ceny kalkulacyjnej narzut zysku . Z kolei dotacja gminna do ścieków zasilila jedynie grupę dostawców ścieków „gospodarstwa domowe i gminne jednostki organizacyjne” . Przeczy to zasadzie sprawiedliwości i zasadzie równości podmiotów.

W zasadzie więc, zarzuty pod kątem nieekwiwalentności świadczeń można by formułować jedynie wobec opłaty w wysokości 7, 64 zł/ m³ , jednakże analiza tej opłaty nie jest przedmiotem niniejszego postępowania , jako nieobjęta treścią wniosku .

Dokonane przez Zarząd Gminy w toku postępowania administracyjnego ujednoczenie opłat za odprowadzanie ścieków dla wszystkich dostawców jest działaniem tymczasowym nakierowanym na usunięcie stwierdzonych nieprawidłowości . Jednakże stwierdzić należy , że ujednoczona cena w wysokości 4,28 zł/ m³- bez VAT (4,57 zł/m³ z VAT) nie jest do końca oparta na zasadach ekonomicznych. Po pierwsze nie odzwierciedla ponoszonych przez odbiorcę ścieków kosztów amortyzacji , a więc nie zabezpiecza środków na zwrot nakładów inwestycyjnych , a ponadto jest to cena po uwzględnieniu dotacji gminnej .

Nasuwa się również pytanie , z jakich źródeł finansowych w aktualnej sytuacji Gmina Werbkowice pokryje 50 % kosztów odprowadzania ścieków z Cukrowni „Werbkowice. ” w związku z udzieloną jej bonifikatą , gdyż środki z dotacji gminnej nie są w stanie pokryć tej kwoty .

Podzielając zdanie wnioskodawcy , że opłata za ścieki pobierana przez Komunalny Zakład Oczyszczania od grupy „gospodarstwa domowe i gminne

jednostki organizacyjne” w wysokości 4, 57 zł/m³ jest - nie tylko w skali województwa lubelskiego, lecz także w skali krajowej – opłatą niezmiernie wysoką – nie mieści się jednakże w kategorii ceny nadmiernie wygórowanej lub też ceny nieuczciwej w rozumieniu art. 8 ust. 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów .

Mając powyższe na względzie Prezes UOK i K orzekł jak w sentencji.

Od decyzji Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów przysługuje odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Antymonopolowego , za pośrednictwem Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów – Delegatura w Lublinie , w terminie dwutygodniowym od daty doręczenia decyzji .

Otrzymują :

- 1/ Spółdzielnia Mieszkaniowa
Lokatorsko - Własnościowa
- 2/ Zarząd Gminy Werbkowice
- 3/ Komunalny Zakład Oczyszczania

Z upoważnienia Prezesa UOKIK

Dyrektor Delegatury w Lublinie

Krzysztof Daszyński